

7 out, 2025

**Lèt Ouvè sou Enperatif pou Santre Dwa Fanm yo ak Lidèchip nan Tranzisyon Ayiti a
Pou Ekselans Laurent Saint-Cyr, Prezidan Konsèy Tranzisyon Prezidansyèl la**

Òganizasyon feminis, dwa moun, ak sosyete sivil ki siyen anba a pran nòt de ou kòm Prezidan Konsèy Prezidansyèl Tranzisyon an (KPT) nan dat 7 out - dènye manda sa a anvan fen manda KPT a an fevriye. Manda ou a se dènye opòtinite pou korije vyolasyon klè gouvènman tranzisyon an te fè sou dwa fanm ak tifi ayisyèn yo anba lalwa Ayisyen ak lalwa entènasyonal. Etandone mank pwogrè ki fèt pou asire ke fanm yo gen opòtinite egal pou patisipe nan mete an plas tranzisyon an ak nenpòt eleksyon, li patikilyèman ijan pou konsantre sou pèspektiv ak lidèchip fanm yo. Se menm jan an tou pou konfwonte vyolans seksyèl toupatou kont fanm ak tifi yo, tankou akòz gwo domaj ki baze sou sèks ki soti nan kriz Ayiti a, ki ap agrave diskriminasyon ak inegalite ki dire lontan. Respekte dwa ak lidèchip fanm ak tifi ann Ayiti yo enperatif tou, etandone prèv byen etabli ki montre ke konsantre sou priyorite ak lidèchip fanm yo ap bay pi gwo lapè alontèm, establi demokratik, ak pwosperite ekonomik pou tout moun.

Nou espere ou pral aji sou enperatif sa yo imedyatman, piske ou menm ou te [piblikman mete aksan](#) sou nati vital ak ijans prensip sa yo. Ou te di nan mwa mas: “Lidèchip fanm yo pa yon pwoblèm segondè: li esansyèl pou pwogrè nasyon nou an.” Nou dakò. Nan nouvo wòl ou kòm dènye Prezidan KPT a, ou gen obligasyon legal, otorite, ak opòtinite pou adrese domaj sa yo ki kontinye ap fèt. Nou egzije ou fè sa ijan.

Nou atire atansyon ou sou [Kad Politik pou yon Tranzisyon Efikas ak Ekitab](#) ki te prezante pa sosyete sivil Ayiti a epi ki te andose pa [plis pase 180](#) òganizasyon ann Ayiti ak atravè lemond. Kad la idantifye obligasyon legal ou yo; pi bon pratik ki aplikab yo tankou Ajanda Fanm, Lapè, ak Sekirite a; epi li ofri rekòmandasyon konkrè ke ou ta dwe aplike imedyatman. Nou atire atansyon ou tou sou lèt ouvè anvan yo ki te adrese bay manm gouvènman tranzisyon an nan dat [19 mas 2025](#), [20 fevriye 2025](#), ak [25 novanm 2024](#).

Gouvènman tranzisyon an kontinye vyole obligasyon legal li anvè fanm ak tifi ann Ayiti. [Lalwa nasyonal ak entènasyonal la egzije](#) gouvènman Ayiti a pou garanti dwa fanm ak tifi ann Ayiti pou egalite, non-diskriminasyon, libète kont vyolans, patisipasyon politik total, ak aksè a lajistis ak opòtinite ekonomik. Konstitisyon Ayiti a prevwa yon [minimòm 30%](#) pou patisipasyon fanm nan tout wòl piblik ansanm ak garanti egalite. Men, sitiya fanm ak tifi yo [kontinye ap deteryore](#), ak kèk nan vyolans seksyèl ak privasyon ki baze sou sèks ki pi grav nan mond lan. Fanm yo toujou majinalize oswa kareman eskli nan pran desizyon ak lidèchip, epi nou pa obsève okenn etap enpòtan pou asire ke fanm yo pral kapab fòme epi patisipe nan eleksyon ou oblije òganize pandan manda ou a.

Pi espesyalman, [kondisyon sa yo k ap deteryore](#) konstitye vyolasyon grav dwa fanm ak tifi ke gouvènman ou an responsab pou adrese. Vyolans seksyèl kont fanm ak tifi omniprezan e gwoup ame Ayiti yo itilize l kòm yon enstriman konfli volontè. Ensidan lan tèlman wo anpil e yo pa rapòte ase ke ekspè Nasyonzi yo [rekonèt](#) nenpòt estatistik ki disponib yo [ba anpil](#), yon fason ki twonpe moun. Sepandan, ogmantasyon [1,600%](#) ak [254%](#) nan ka vyolans seksyèl ke

kèk founisè swen sante ak Nasyonzini obsève, respektivman, bay yon ti lide sou [echèl kraze domaj la](#). Vyòl kolektif se yon bagay [andemik](#). Fanm ak tifi yo se [majorite](#) moun ki deplase akòz kriz Ayiti a ak domaj sèks ki pi grav. Yo anvi [sèvis medikal ak sikososyal](#), [manje](#), [opòtinite ekonomik ki an sekirite](#).

Gouvènman an [pa respekte](#) obligasyon li pou l satisfè dwa fondamantal sa yo, pou l pwoteje kont vyolans, epi pou l ofri rekous. Pa egzanp, [pifò sèvis](#) pou fanm ak tifi deplase yo ak sivivan vyolans seksyèl yo bay pa sosyete sivil la avèk sipò entènasyonal, epi gouvènman an “[absan nèt](#)” nan sit deplasman yo. Epi li pa t asire ke priorite ak vwa fanm yo byen reprezante. Konpozisyon antite gouvènman tranzisyon yo pa rive nan kota minimòm 30% la, epi bidjè ak politik yo pa reflete bezwen fanm yo. KPT [a toujou](#) pa gen fanm ki gen dwa vòt, sa vle di tou ke prezidans wotasyonèl ou fèk asime a pa te disponib pou okenn fanm. Gen twò kèk minis fi ([sèlman](#) 4 sou 18). Esklizyon ki baze sou sèks la repwodui nan tout gouvènman Ayiti a, nan politik yo ak nan pwogram yo, rive nan jesyon sit deplasman yo, ak [enpak ki danjere anpil](#) pou fanm ak tifi yo. Esklizyon sa a febli tranzisyon an epi li lakòz domaj trè dirèk: pa egzanp, absans fanm nan lidèchip nan sit deplasman yo ekspozè fanm ak timoun yo a [eksplwatasyon ak abi seksyèl](#), anplis de [defi ki baze sou sèks](#) ki soti nan òganizasyon sit yo ki pa pran an kont vilnerabilite distenk yo. Anplis de sa, mank atansyon adekwa pou sekirite ak enklizyon fanm yo nan òganizasyon mekanis ke gouvènman tranzisyon an dwe itilize pou retabli demokrasi anvan fen manda ou a - tankou asire kapasite yo pou patisipe nèt ale kòm òganizatè, kandida ak elektè nan nenpòt eleksyon - vyole dwa fanm yo yon fason flagran epi li riske agrave ak anrasinen domaj ki baze sou sèks yo nan lavni.

Dwa fanm ak tifi ann Ayiti pa ta dwe vyole [san pinisyon](#), ni yo pa ka tounen yon bagay apre lòt nan priorite gouvènman ou an. Sa a se pa sèlman yon obligasyon solid anba lalwa Ayisyen ak lalwa entènasyonal, men tou, yon prensip byen etabli nan tranzisyon ki afekte pa konfli jan sa reflete nan Ajanda mondyal la sou Fanm, Lapè ak Sekirite, ki [rekonèt](#) ke efò pou asire lapè, establi demokratik ak pwosperite ekonomik gen plis siksè epi yo dire pi lontan lè yo respekte bezwen fanm yo ak lidèchip fanm yo. Sosyete sivil Ayiti a, akonpaye pa pratikan dwa moun, entelektiyèl ak lòt ekspè, te ofri gouvènman tranzisyon an [rekòmandasyon konkrè](#) pou adrese vyolasyon ki kontinye ap fèt kont fanm ak tifi yo epi pou fè pwomosyon dwa yo. Antanke nouvo Prezidan KPT a - epi dapre kondisyon pozisyon ou, dènye - Prezidan, nou egzije pou ou aplike mezi sa yo ijan.

Avèk respè ak gwo espwa ke ou pral pran aksyon imedyatman,

1. Alternative Chance / Chans Alternativ, Ayiti
2. American Jewish World Service (AJWS), Etazini
3. AMURT, Ayiti
4. Anana Consultants, Etazini
5. Ansara Family Fund, Etazini
6. Avanse Ansanm, Etazini
7. Bureau des Avocats Internationaux, Ayiti
8. CAISO: Sex and Gender Justice, Trinidad ak Tobago
9. Center for Gender & Refugee Studies (CGRS), Etazini

10. Centre Anacaona Droits Humains Haïti, Lafrans
11. Coalition des Associations des Femmes pour la Justice Sociale en Haïti (CAFJSH), Ayiti
12. Coordination Europe-Haïti, Bèljik
13. Collectif des Amis des Droits Humains (COLADH), Ayiti
14. Développement Entrepreneuriat Social Production Rural Intégré (DESPRI), Ayiti
15. Dominican Sisters of Hope, Etazini
16. Dominican Sisters of Sparkill, Etazini
17. Faith in Action (FIA), Ayiti
18. Faith in New Jersey, Etazini
19. Family Action Network Movement (FANM), Etazini
20. Femmes en Action Contre la Stigmatisation et la Discrimination Sexuelle (FACSDIS), Ayiti
21. Friends of Matènwa, Inc., Etazini
22. Florida Immigrant Coalition (FLIC), Etazini
23. Forum Jeunesse Afro-Québécois, Kanada
24. Fós Feminista, Mondyal
25. Global Centre for the Responsibility to Protect, Etazini
26. Gran Jipon, Ayiti
27. Groupe d'Action pour le Progrès d'Haïti (GAPH), Ayiti
28. Groupe d'Appui au Développement et à la Démocratie en Haïti (GRADE), Ayiti
29. Haitian American Foundation for Democracy (HAFFD), Etazini
30. Haitian Bridge Alliance (HBA), Etazini
31. Haitian Women for Haitian Refugees (HWHR), Etazini
32. Haitian Women's Collective (HWC), Ayiti
33. Haiti Policy House, Etazini
34. Haiti School Project, Etazini
35. Impact Communautaire pour le Développement d'Haïti (ICODEH HAITI), Ayiti
36. Institute for Justice and Democracy in Haiti (IJDH), Etazini
37. Lekòl Kominotè Matènwa, Ayiti
38. Li, Li, Li! Read, Ayiti
39. MADRE, Etazini
40. Manifest Haiti, Etazini
41. Massachusetts Communities Action Network, Etazini
42. New England Human Rights Organization (NEHRO), Etazini
43. Nou Pap Dòmi, Ayiti
44. OE Consulting, Etazini
45. Òganizasyon Feminis Dantò, Ayiti
46. Organisation Féministe MARIJÀN, Ayiti
47. Passionists International, Etazini
48. Plateforme des Organisations de Femmes Haïtiennes pour le Développement (POFHAD),
Ayiti
49. PROFAMIL, Ayiti
50. Quixote Center, Etazini
51. Roots of Development, Etazini
52. SAN POU SAN FANM (100% FANM), Ayiti

- 53. Sant La Haitian Neighborhood Center, Etazini
- 54. St. Joseph Worker Foundation, Etazini
- 55. Unitarian Universalist Service Committee (UUSC), Etazini
- 56. WE ARE WOMEN ORG, Ayiti
- 57. Women's All Points Bulletin (WAPB), Etazini
- 58. ZANTRAY FANM KREYÒL, Ayiti